

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки і підприємництва**

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

Чайківська Тетяна Петрівна

УДК 330.322:338.432

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «ЕКОНОМІКА»**

**Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр», кваліфікаційна
робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело**

Т.П. Чайківська

**Керівник роботи: д.е.н., професор
завідувач кафедри
економіки і підприємництва
Ткачук В.І.**

Житомир – 2021

Висновок кафедри _____

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

економіки і підприємництва

д.е.н. професор _____

Ткачук В.І.

«__» _____ 20__ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Чайківська Тетяна Петрівна захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

лаборант кафедри

економіки і підприємництва _____

Давидович Т.С.

АНОТАЦІЯ

Чайківська Т. П. Інвестиційна діяльність аграрних підприємств Житомирської області. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка». – Поліський національний університет, Житомир, 2021.

Кваліфікаційна робота містить теоретико-прикладні та практичні результати дослідження сучасних умов інвестиційного забезпечення аграрного підприємства на прикладі СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області. Доведено та обґрунтовано дієвий механізм інвестиційного забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств. Вказано на необхідність перебудови існуючої методичної системи оцінки якісних та кількісних параметрів інвестиційного забезпечення аграрного виробництва як невід’ємної складової його ефективного розвитку.

Ключові слова: аграрні підприємства, інвестиційне забезпечення, розвиток, стале середовище, умови, зміна, ефективність, проект, методика.

ANNOTATION

Tchaikivska T. P. Investment activity of agricultural enterprises of Zhytomyr region. – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 051 "Economics". – Polissia National University, Zhytomyr, 2021.

The qualification work contains theoretical and applied and practical results of the study of modern conditions of investment support of an agricultural enterprise on the example of Ruzhynsky Agricultural Complex of Berdychiv district of Zhytomyr region. The effective mechanism of investment support of sustainable development of agricultural enterprises is proved and substantiated.

Keywords: agricultural enterprises, investment support, development, sustainable environment, conditions, change, efficiency, project, methodology.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Розділ 1. Теоретико-методичні засади залучення та використання інвестицій аграрними підприємствами Житомирської області.....	7
1.1. Особливості інвестиційного забезпечення аграрних підприємств....	7
1.2. Ефективність інвестування аграрних підприємств.....	7
1.3. Методика оцінки рівня та умов інвестиційного забезпечення виробничої системи аграрних підприємств.....	9
Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика та умови інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області.....	11
2.1. Аналіз економіко-господарського середовища підприємства.....	11
2.2. Аналіз рівня економічної та ділової активності виробничої системи аграрного підприємства	13
2.3. Аналіз умов реалізації господарської діяльності аграрного підприємства в перспективі реструктуризації засобів виробництва.....	15
2.4. Стратегічний аналіз конкурентних груп аграрного підприємства...	18
Розділ 3. Обґрунтування та реалізація умов ефективного розвитку інвестиційного забезпечення аграрних підприємств.....	19
3.1. Моделювання ефективної системи інвестиційного забезпечення аграрних підприємств.....	19
3.2. Проектування умов та джерел інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області	21
3.3. Ефективність інвестиційного проектування щодо умов переробки та реалізації товарної продукції СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області	23
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	28
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Інвестиційне забезпечення аграрних підприємств набуває важливого значення з позиції продовольчої безпеки держави та позиції ведення ефективного аграрного бізнесу. Досить актуальною дана тематика виявляється в розробці дієвого диверсифікованого розвитку виробництва саме для сільськогосподарських підприємств з позиції уникнення посередницьких структур в процесі реалізації товарної продукції та перебудови господарських систем відносно сталих економічних умов їх функціонування.

Мета і завдання роботи. Метою кваліфікаційної роботи є предметне обґрунтування системи інвестиційного забезпечення аграрних підприємств та підвищення ефективності її реалізації в сталих умовах економічного середовища. Для досягнення мети виокремлено наступні завдання: узагальнено та систематизовано альтернативи розвитку умов інвестиційного забезпечення аграрних підприємств; проаналізовано економіко-господарську систему діючого аграрного підприємства; реструктуризовано існуючу виробничу систему підприємства з метою виділення ефектів його сталого розвитку; запропоновано методіку реалізації інвестиційного проекту аграрного підприємства; розроблено та доведено ефективність інвестиційного проекту аграрного підприємства відносно умов реалізації його горизонтальної диверсифікації.

Предмет та об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження випускної роботи є СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та прикладних основ інвестиційного забезпечення ефективного розвитку аграрних підприємств в довгостроковій господарській альтернативі.

Методи дослідження. Основою опрацювання теоретичних положень процесу інвестиційного забезпечення аграрних підприємств є монографічний метод дослідження. Для формування висновків та узагальнень відносно тематики дослідження було використано метод аналізу та синтезу, індукції та дедукції. Для розрахунку майбутніх альтернатив розвитку господарського середовища

аграрного підприємства було використано економіко-статистичний, математичний та балансовий методи. В процесі виявлення динамічних змін показників в часі було використано графічний та табличний методи. Обґрунтування методики розробки та використання інвестиційного проекту аграрного підприємства використано метод економічного моделювання. В елементах прогнозування розвитку господарського середовища підприємства використано прийоми порівняльного аналізу.

Перелік публікацій автора за темою дослідження: Чайківська Т.П., Садурська Л.М., Максимович Г.Ю., Ходаківський В.М. Сучасні умови та альтернативи розвитку інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирської області. *Агросвіт*. ТОВ «ДКС Центр». 2021. Вип. 19. С. 50-59 (DOI: 10.32702/2306-6792.2021.19.50; Index Copernicus; Google Academy; WorldCat; Crossref).

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати кваліфікаційного дослідження доводять необхідність докорінної перебудови методики оцінки ефективності інвестиційного забезпечення аграрних підприємств з позиції умов розвитку його сталого середовища. Розроблений інвестиційний проект є основою для його використання в типових аграрних структурах що дасть змогу значно підвищити рівень рентабельності їх виробничо-господарської системи в довгостроковій господарській альтернативі та перейняти функції посередництва відносно реалізації їх товарної продукції. Запропоновані альтернативи розвитку господарського середовища аграрних підприємств є основою для розробки дієвої моделі економічної оцінки їх діяльності на умовах сталого оточуючого середовища з метою збереження основного засобу виробництва та ощадливого його використання.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота містить зміст, вступ, 3 розділи, висновки, список використаних літературних джерел та додатки. Кваліфікаційна робота містить 31 сторінку комп'ютерного тексту, 4 таблиці, 15 рисунків та 3 додатки. Список використаних літературних нараховує 43 найменування, а його зміст викладено на 4 сторінках.

Розділ 1. Теоретико-методичні засади залучення та використання інвестицій аграрними підприємствами Житомирської області.

1.1. Особливості інвестиційного забезпечення аграрних підприємств.

Ефективний розвиток аграрного виробництва неможливий без дієвої системи його інвестиційного забезпечення, комплексного набору організаційно-правового впливу та ряду чинників котрі забезпечують раціональне функціонування агропромислового комплексу загалом. Специфіка галузі аграрного виробництва зумовлює ряд особливостей інвестиційного забезпечення самих сільськогосподарських підприємств. Головною особливістю інвестиційного забезпечення аграрних підприємств є достатньо мінливий характер їх організаційно-виробничої системи та пряма залежність від природно-кліматичних умов господарювання.

Вагомий вплив на якість та рівень інвестиційного забезпечення аграрних підприємств зазнають чинники рівня їх прибутковості у порівнянні з спорідненими галузями народного господарства а також періоди окупності зазначеної прибутковості. Ряд факторів зазначеного впливу потребує детальної структуризації з метою визначення класифікаційних їх ознак та встановлення економічних залежностей між ними що в майбутній перспективі визначатимуть вектори інвестиційного забезпечення аграрних підприємств (дод. А, рис.1.1). Важливою основою аграрного інвестування виступає також форма власності на засоби та предмети праці що застосовуються в процесі інвестування та диференційовані ставки змін на вартість ресурсів в процесі їх використання протягом довгострокового господарського періоду. Переважна більшість інвестицій аграрних підприємств вкладається в основний капітал, що може свідчити про відносну надійність їх використання [14, с. 147-149].

1.2. Ефективність інвестування аграрних підприємств.

Головною особливістю інвестиційного забезпечення аграрних підприємств є те що на завершальних етапах процесів капіталізації значна частина інвестиційного капіталу проходить стадію самовідтворення.

Притаманність даного фактору виявляється через особливості галузі сільськогосподарського виробництва з позиції використання біологічних активів, багаторічних рослин та різного роду сільськогосподарських мікроорганізмів (дод. А, рис. 1.2). На початкових стадіях капіталізації інвестиції спочатку набувають форми поточних витрат; в процесі проведення активної стадії трансформуються в поточні запаси; на завершальних етапах інвестиційного проектування переходять в можливо вільні фінансові ресурси чим підтверджують надбання економічної ефективності витрати інвестиційних ресурсів [19].

Ефективність інвестиційної діяльності аграрних підприємств досягається за рахунок розробки та успішної реалізації інвестиційних проектів, котрі в свою чергу функціонують через набір елементів стратегічного їх забезпечення (дод. А, рис. 1.3). Зазначений стратегічний комплекс здатен забезпечувати достатній рівень прибутковості інвестиційних вкладень за умови використання прогресивних аграрних технологій, сучасних методів управління виробництвом, налагодження дієвих логістичних комунікацій, розбудови кооперативної диверсифікації та ін. [5, с. 187].

Аграрні підприємства, як складові елементи господарського середовища країни повсякчасно охоплюються глобалізаційними світовими відносинами, котрі в свою чергу передбачають умови вільного кругообігу капіталів, в тому числі і між різними галузями економіки. Зазначені процеси вимагають докорінної перебудови принципів та форм оцінки ефективності інвестиційного забезпечення аграрних підприємств, що в значній мірі впливає на формування нових прогресивних методик. При цьому слід притримуватися усталених принципів поділу умов реалізації ефективності інвестування аграрних підприємств за наступними ознаками: економічними, організаційними, соціальними, технологічними, біологічними, виробничими, технологічними, та природно-кліматичними. Зазначені класифікації містять власні системи оцінки ефективності інвестиційних вкладень та мають всеохоплюючий характер свого математичного вираження. В будь-якому випадку усталені принципи оцінки

ефективності інвестиційного забезпечення аграрних підприємств містять чинники позитивного та негативного впливу на характер та умови їх використання (дод. А, рис. 1.4).

У свою чергу серед чинників, що опосередковано залежать від аграрних підприємств та чинять певний вплив на обсяги інвестицій, звичайно розрізняють ціни на сільськогосподарську та промислову продукцію, відсоткову ставку на кредит, податкові ставки на прибуток, інфляцію, сезонність агровиробництва, попит на продукцію з урахуванням співвідношення цін, квотування агровиробництва та світовий рівень цін. Незважаючи на те, що перелічені чинники не залежать безпосередньо від аграрних підприємств, вони можуть залежати від факторів, на які аграрні підприємства здатні здійснювати вплив. Значний вплив на інтенсивність інвестиційних процесів здійснюють також прогнозовані результати ефективності самих інвестицій, що визначаються дією організаційно-виробничих та економічних чинників та проявляються через зростання продуктивності праці, збільшення виходу валової сільгосппродукції та зниження собівартості виробництва [25; 34, с. 87-88].

1.3. Методика оцінки рівня та умов інвестиційного забезпечення виробничої системи аграрних підприємств.

Сучасні методики оцінки рівня та умов інвестиційного забезпечення аграрних підприємств містять певні переліки індикативних показників котрі агрегуються в загальну систему економічної оцінки місії та цілей реалізації проектів капіталізації, що в свою чергу досить ефективно впливає на можливий характер оцінки різких змін факторів виробництва, зменшення часу реагування на можливі критичні зміни системи та надає стабільної змістовних характеристик її функціонування (дод. А, рис. 1.5). Зазначені змістовні характеристики такої оцінки перш за все сприяють: проведенню процесів циклічного реінвестування; підвищення рівня рентабельності інвестиційного капіталу та зменшенню термінів його окупності; розгалуженню інтеграційних

процесів інвестиційного «оздоровлення» процесів аграрного виробництва; нагромадженню аграрних капіталів; участі в глобальних процесах використання ресурсного забезпечення територій на умові їх сталого використання та ін. [38].

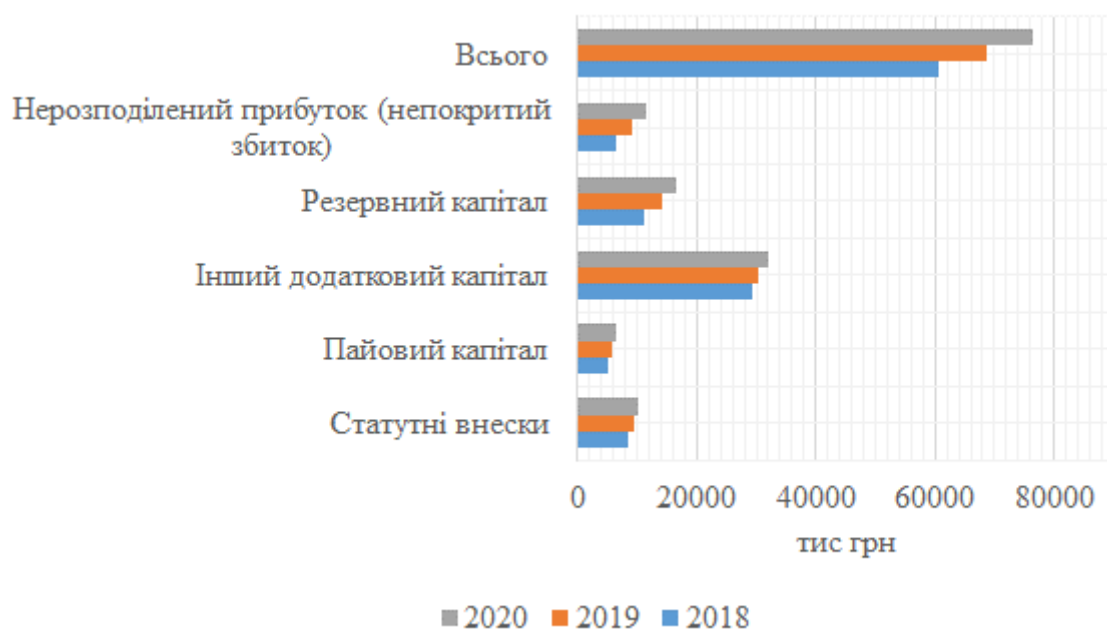
Для диференціальної оцінки економічної ефективності інвестиційного забезпечення аграрних підприємств пропонуємо використовувати методичну систему вартісної еквівалентності інвестування у відношенні до одиниці використаного засобу та предмету праці (дод. А, рис. 1.6). Сутність наведеного підходу надає змогу ефективно оцінювати та коригувати програму капіталізації аграрного підприємства протягом короткого проміжку часу, усувати її недоліки, що значно зменшує ризики втрати капіталів. За проведеними підрахунками аргументація програмних розрахунків інвестиційних проектів та використання однорідних економіко-статистичних одиниць їх оцінки упереджено дає можливість знизити програмні ризики на 3-7 % в середньостроковій перспективі та 2-5 % у відповідній короткостроковій. В глобальному економічному середовищі зазначене зниження рівня ризику відносно втрати капіталу здатне покривати ревалентні витрати використання наданих інвестиційних ресурсів створюючи умови для підвищення рівня інвестування аграрного виробництва загалом [10].

Загалом пропоновані методики оцінки рівня ефективності інвестиційного забезпечення аграрних підприємств досить часто піддаються критиці з позиції їх придатності до економічного моделювання, оскільки дані процеси мають враховувати можливості всеохоплюваності виробничих процесів аграрного забезпечення що виявляється в унеможливленні оцінки окремих факторів їх функціонування. Присвоєні значення номенклатурним показникам інвестиційного моделювання процесів аграрного виробництва та встановлення їх нормативних значень досить часто не виявляються під час реалістичного функціонування процесів моделювання та різкого зростання рівня ризику недовиконання окремих інвестиційних цілей в довгостроковому господарському періоді та втрати інвестиційного прибутку.

**Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика та умови
інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський»
Бердичівського району Житомирської області.**

2.1. Аналіз економіко-господарського середовища підприємства.

Визначальними умовами якості інвестиційного забезпечення ведення господарської діяльності аграрних підприємств є фактори котрі залежать від специфікації виробничої системи підприємства, виду продукції що виробляється, рівня його товарності та низки умов оточуючого економічного середовища. Спеціалізація аграрних підприємств безпосередньо впливає на кількість залучених інвестицій та створює якісні передумови для формування ефективних інвестиційних проектів. Рівень товарності СВК «Ружинський» вказує на високу інтенсивність ведення галузі рослинництва та вирощування кукурудзи на зерно 67,9% в середньому в 2018-2020 рр. (дод. Б, табл. 2.1). Спеціалізація підприємства в галузі тваринництва представлена виробництвом молока цільного – 16,1 %, при загальному показнику галузі тваринництва 23,4 % у 2018-2020 рр. Ефективність інвестиційного забезпечення підприємства залежить від наявного капіталу (дод. Б, рис. 2.1)

**Рис. 2.1. Динаміки структури власного капіталу СВК «Ружинський»
Бердичівського району Житомирської області (2018-2020 рр.).**

З метою оцінки рівня та перспектив розвитку системи інвестиційного забезпечення аграрного підприємства було проведено аналіз структури основного капіталу (табл. 2.2). Варто зазначити що в 2020 р. в порівнянні з 2018 р. загальний розмір ОВФ підприємства збільшився на 13,6 % та склав 39241,6 тис грн. зазначеному приросту найбільше сприяло збільшення рівня амортизаційних відрахувань в 2020 р. в порівнянні з 2018 р. – 17,9 %.; збільшення рівня капітальних надходжень – 7,9 %; несуттєве зростання коефіцієнта зносу основного капіталу – 2,1 %.

Таблиця 2.2

**Основний капітал СВК «Ружинський» Бердичівського району
Житомирської області та джерела його утворення 2018-2020 рр.**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р., у %
Основний капітал підприємства на початок звітного періоду, тис грн	32659,4	36404,3	37200,2	113,9
Надходження, тис грн	3810,8	1157,6	4110,5	107,9
Основний капітал підприємства на кінець звітного періоду, тис грн	36404,3	37200,2	41283,0	113,4
Річний приріст (зменш.) ОК, тис грн	3810,8	1157,6	4110,5	107,9
Коефіцієнт зростання ОК	1,355	1,346	1,465	108,1
Коефіцієнт приросту ОК	0,112	0,026	0,185	164,7
Коефіцієнт оновлення ОК	0,158	0,040	0,145	91,7
Нараховано амортизації:				
на початок звітного періоду, тис грн	15269,8	16758,7	17998,2	117,9
на кінець звітного періоду, тис грн	16758,7	17998,2	19690,4	117,5
Залишкова вартість ОК:				
на початок звітного періоду, тис грн	32659,4	36404,3	37200,2	113,9
на кінець звітного періоду, тис грн	36404,3	37200,2	41283,0	113,4
Коефіцієнт зносу ОК,				
на початок звітного періоду, тис грн	0,620	0,607	0,634	102,1
на кінець звітного періоду, тис грн	0,607	0,634	0,634	104,3
Середньорічна вартість основних виробничих фондів підприємства, тис грн	34531,9	36802,3	39241,6	113,6

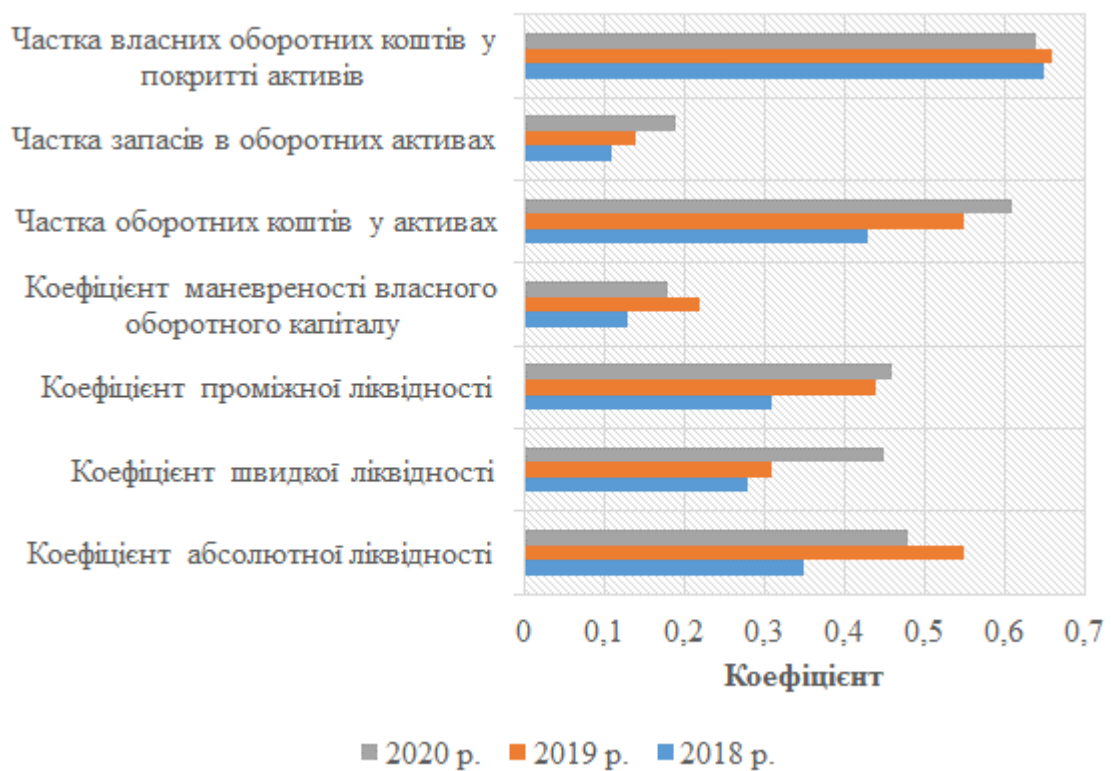
Незважаючи на значний приріст ризикових ситуацій можливої втрати капіталу в умовах світової пандемії та процесів стагнації економічних систем, приросту основного капіталу аграрного підприємства сприяли чинники: зростання рівня закупівельних цін на світових ринках сільськогосподарської

продукції та сировини; вчасно проведені процеси комплексного високотехнологічного переоснащення виробництва; використання методів та прийомів дієвого управління наявними економічними ресурсами; виважена товарна політика підприємства з використанням елементів горизонтальної диверсифікації окремих видів продукції рослинництва. Важливого значення в оцінці умов інвестиційного забезпечення підприємства набуває якість сільськогосподарських угідь та умови їх використання.

2.2. Аналіз рівня економічної та ділової активності виробничої системи аграрного підприємства.

Основними показниками оцінки рівня економічної активності аграрного підприємства є показники забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства в процесі реалізації його господарської діяльності а також «величина» наявності обігових коштів в господарському середовищі підприємства в порівнянні з динамікою їх використання (дод. Б, рис. 2.2). З точки зору процесів інвестиційного забезпечення аграрних підприємств та власника інвестиційного ресурсу переважна більшість оцінки показників ефективності інвестиційних проектів полягає в швидкому нагромадженні чистої поточної вартості. Даний процес може бути ефективно реалізований через швидкий перебіг операційного циклу виробництва, дієвих маркетингових каналах та повному фінансовому забезпеченню потреб виробничої системи підприємства при запланованих етапах виконання конкретної фінансової програми підприємства. СВК «Ружинський» в 2020 р. має достатньо високий рівень фінансової незалежності – 0,81 при коефіцієнті концентрації власного капіталу на рівні 0,47 що вказує на позитивну динаміку використання фінансових ресурсів підприємства та сталість його економічного середовища. Коефіцієнт маневреності власних коштів в 2020 р. на рівні 0,17 вказує на достатній рівень фінансового обороту підприємства та виражає спеціалізацію його господарського середовища, котра впливає на очікування результатів інвестиційних програм за рахунок впливу сезонності виробництва.

Важливою складовою в структурі економічної та ділової активності підприємства при прийнятті інвестиційних рішень є наявність можливостей щодо реального зменшення ризику втрати капіталу що виявляється через показники рівня ліквідності (рис. 2.3). Аналіз даних показників виявляє позитивну динаміку відносно частки власних оборотних коштів у покритті активів в 2020 р. на рівні 0,64; частки оборотних коштів у активах – 0,61; коефіцієнта швидкої ліквідності – 0,46; коефіцієнта абсолютної ліквідності – 0,48 що вказує на можливість відносно швидкого повернення капіталу вразі настання ризиків з надмірним характером впливу.

Рис. 2.3. Динаміка рівня ліквідності СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області 2018-2020 рр.

Якісна оцінка показників рівня ділової активності СВК «Ружинський» вказує на відносну інвестиційну незалежність підприємства від запозичених форм використання різного роду фінансового забезпечення, але реалізація масштабних інвестиційних проектів буде потребувати додаткового залучення капіталу. Плинність змін зовнішнього середовища підприємства потребує

розробку дієвих програм сталого інвестиційного забезпечення з позиції мінімізації ризиків господарського характеру, міри їх впливу в середньостроковій перспективі. При визначенні якісних характеристик ділової активності підприємства при використанні методу бальних оцінок (100-бальною шкалою) та врахуванні факторів економічного, політичного, соціального, законодавчого, фіскального та ресурсного середовищ, – підприємство входить в зону середнього рівня сприятливості ведення господарської діяльності з показником 78,4 бали.

2.3. Аналіз умов реалізації господарської діяльності аграрного підприємства в перспективі реструктуризації засобів виробництва.

Ведення господарської діяльності підприємства та часткова переробка сільськогосподарської сировини на готову продукцію покладається на якісні і кількісні характеристики основних засобів виробництва, тому перспективи успішного залучення та використання інвестиційних ресурсів будуть залежати саме від вказаних факторів. Реалізація умов інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» має покладатися на сталість процесів господарського середовища підприємства і передбачати перспективи його ефективного розвитку в довгостроковій перспективі. Головним засобом виробництва аграрного підприємства є сільськогосподарські угіддя різних видів змін їх використання.

Існуюча стратегія вирощування різних видів сільськогосподарських культур спрямована на високий рівень дохідності підприємства, при цьому якісні характеристики земельних угідь мають тенденцію до зменшення, а в довгостроковій перспективі і до суттєвого зменшення рівня гумусу. За існуючої типології виробництва не відбуваються процеси якісної сівозміни а існуючі культури мають надто високі показники енергозатрат за технологією їх вирощування що впливає на виснаження ґрунту. Існуюча структура вирощування продукції рослинництва в основному представлена зерном пшениці, кукурудзою, соняшником, соєю та ріпаком (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

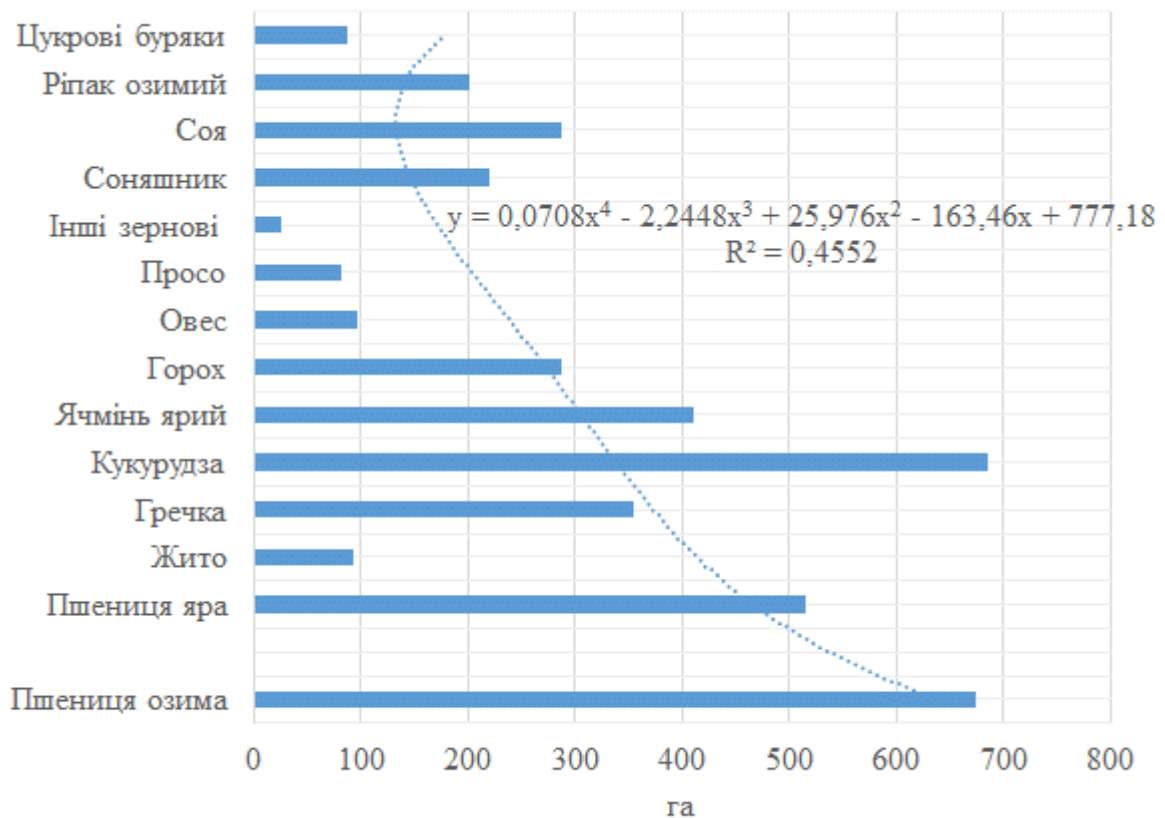
**Виробнича структура розподілу сільськогосподарських площ
СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області в
господарському періоді 2018-2020 рр.**

Напрямок виробництва (культура)	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2020 р. до 2018 р., у %
	га	%	га	%	га	%	
Зернові та зернобобові, всього	3015,1	76,1	2726,9	70,0	2874,3	71,8	95,3
у тому числі: - пшениця озима	830,5	21,0	719,4	18,5	720,5	18,0	86,8
- пшениця яра	454,3	11,5	581,9	14,9	484,0	12,1	106,5
- жито	22,0	0,6	22,0	0,6	13,2	0,3	60,0
- гречка	257,4	6,5	66,0	1,7	198,0	4,9	76,9
- кукурудза	907,5	22,9	1002,1	25,7	1166,0	29,1	128,5
- ячмінь ярий	383,9	9,7	247,5	6,4	220,0	5,5	57,3
- горох	60,5	1,5	33,0	0,8	49,5	1,2	81,8
- овес	66,0	1,7	33,0	0,8	11,0	0,3	16,7
- просо	22,0	0,6	16,5	0,4	5,5	0,1	25,0
- інші зернові та зернобобові	11,0	0,3	5,5	0,1	6,6	0,2	60,0
Соняшник	341,0	8,6	451,0	11,6	464,2	11,6	136,1
Соя	220,0	5,6	280,5	7,2	297,0	7,4	135,0
Ріпак озимий	330,0	8,3	425,7	10,9	354,2	8,9	107,3
Цукрові буряки	55,0	1,4	11,0	0,3	11,0	0,3	20,0
Всього	3961,1	100,0	3895,1	100,0	4000,7	100,0	101,0

Інтенсифікація вирощування продукції рослинництва вказує на зростання рівня посівних площ у 2020 р. в порівнянні з 2018 р. кукурудзи – 28,5 %, пшениці ярої – 6,5 %, соняшника – 36,1 %, сої – 35,0 %, ріпаку озимого – 7,3 %. При даній системі господарського використання земель сталий розвиток підприємства в середньостроковій перспективі стає неефективним, в даному випадку капіталовкладення в довгостроковий розвиток господарської системи підприємства стають недоцільними та можуть реалізуватися лише при умові значної зміни технологічної основи виробництва або переоснащення виробництва на нові види сільськогосподарської продукції. При застосуванні показників допустимої апроксимації в визначенні поліномінальної лінії тренду

в 4 степені було проведено реструктуризаційний аналіз посівних площ підприємства та відповідно скоректовано їх розмір у відповідності до ефективності функціонування його господарської системи в довгостроковому господарському періоді (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Реструктуризація посівних площ СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області з врахуванням показників їх сталого використання 2018-2020 рр.

Суттєві зміни структури використання земельних угідь СВК «Ружинський» вказують на необхідність розробки дієвих методологічних інструментів оцінки рівня ефективності господарської діяльності аграрних підприємств, оскільки досягнення бажаних результатів лише в економічному аспекті не є запорукою успішного розвитку підприємства в довгостроковій господарській перспективі. Наведений фактор в значній мірі впливає на формування розмірів інвестиційного забезпечення аграрних підприємств та періоди використання відносно принципів самого інвестора.

2.4. Стратегічний аналіз конкурентних груп аграрного підприємства.

Стагнація впливів на ефективність умов розвитку господарського середовища СВК «Ружинський» в значній мірі реалізується через умови існуючого конкурентного середовища та перспектив його розвитку. Конкурентне середовище підприємства є досить агресивним та потребує своєчасного моніторингу (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Стратегічний аналіз конкурентної групи СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області в 2018-2020 рр.

Вказана сегментація для СВК «Ружинський» на рівні 8,7 % є досить прийнятною, але потребує значних витрат фінансових ресурсів на її утримання. Відповідність ціни за якістю товарної продукції підприємства потребує відносно узгодження та використання маркетингових інструментів впливу.

Розділ 3. Обґрунтування та реалізація умов ефективного розвитку інвестиційного забезпечення аграрних підприємств.

3.1. Моделювання ефективної системи інвестиційного забезпечення аграрних підприємств.

Якість та ефективність інвестиційного забезпечення аграрних підприємств реалізується через нагромадження існуючих сталих характеристик майбутнього інвестиційного проекту та сукупності можливостей його безпосередньої реалізації. З точки зору потенційного інвестора або умов реалізації інвестиційного процесу доведення аргументів доцільності можливого капіталовкладення проходить у формі нагромадження (шарування характеристик) до певної міри переконання щодо мінімізації ризиків втрати інвестиційного ресурсу та досягнення прийнятних показників ефективності інвестиційного проекту.

Для розробки дієвої моделі ефективного інвестиційного забезпечення аграрних підприємств пропонуємо класифікувати зазначені умови нагромадження ознак за 4 пов'язаними шаруваннями відносно відповідності самим етапам реалізації інвестиційного проекту (дод. В, рис. 3.1). В частині 1, на початковому етапі підготовки до оцінки можливих умов вкладення капіталу в аграрне виробництво, важливе значення слід приділити інвестиційному клімату, формування якого відбувається за рахунок організаційно-економічних та організаційно-управлінських заходів з врахуванням особливостей сільськогосподарського виробництва та рівня його інвестиційної привабливості. В даному випадку головним фактором формування рівня інвестиційної привабливості є виважена політика держави та чітке розуміння її стратегічних пріоритетів відносно розвитку самих аграрних підприємств в довгостроковій господарській альтернативі.

Наступним елементом нагромадження є джерела інвестування та учасники інвестиційної діяльності: на даному етапі має бути сформована чітка структура розподілу інвестиційних вкладень за джерелами їх формування з обов'язковим розподілом таких надходжень відносно приналежності умов їх використання. Обов'язковим стає структуризації можливого запозиченого ресурсу за національною приналежністю його походження. На даному етапі

чітко виділяються межі відповідальності суб'єктів та об'єктів інвестиційного проектування а також встановлюються межі їх відповідальності. Недосконалість існуючої системи правовідносин власності створюють низку бар'єрів стосовно можливого залучення інвестицій аграрними підприємствами та формує економіко-правову залежність відносно використання можливих інвестиційних прибутків.

В системі нагромадження інвестиційних «пріоритетів» відносно напрямків використання інвестицій пропонуємо ототожнювати дану складову з об'єктами інвестиційної діяльності за наступними критеріями реалізації: виробничої діяльності, соціально-економічної діяльності, інноватики, екологізації та вкладень в розвиток людського капіталу. З огляду на розвиток сучасного економічного середовища аграрних підприємств інвестиційні вкладення лише в виробничу систему підприємств підтверджуються показниками ефективності середньострокової господарської перспективи. Досить актуально підтверджуються процеси інвестиційного забезпечення аграрних підприємств з позиції їх екологізації що дає змогу якісно використовувати засоби праці, підвищувати рівень рентабельності товарної продукції та формувати нові ринкові ніші. Недоліком зазначеного процесу інвестування стає термін його окупності та відносно нижчий рівень чистої поточної вартості інвестиційного проекту, проте загальний господарський ефект має чіткі тенденції до зростання при використанні умов реінвестування отриманих прибутків.

Нагромадження результатів інвестиційної діяльності пропонуємо аналізувати з позиції наступних показників: чистий прибуток, соціальний, економічний, екологічний та інноваційний ефект. В даному еквіваленті розмір чистого прибутку аграрного підприємства може бути суттєво зменшений з врахуванням умов розвитку сталого економічного середовища підприємства. В даних умовах можливо реалізувати ринкову функцію «інвестиційного контролю» без використання бюрократичних систем управління інвестиційним забезпеченням аграрних підприємств та стимулювати розвиток взаємовигідної інвестиційної співпраці для всіх учасників процесів інвестиційного проектування в довгостроковій господарській альтернативі.

3.2. Проектування умов та джерел інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області.

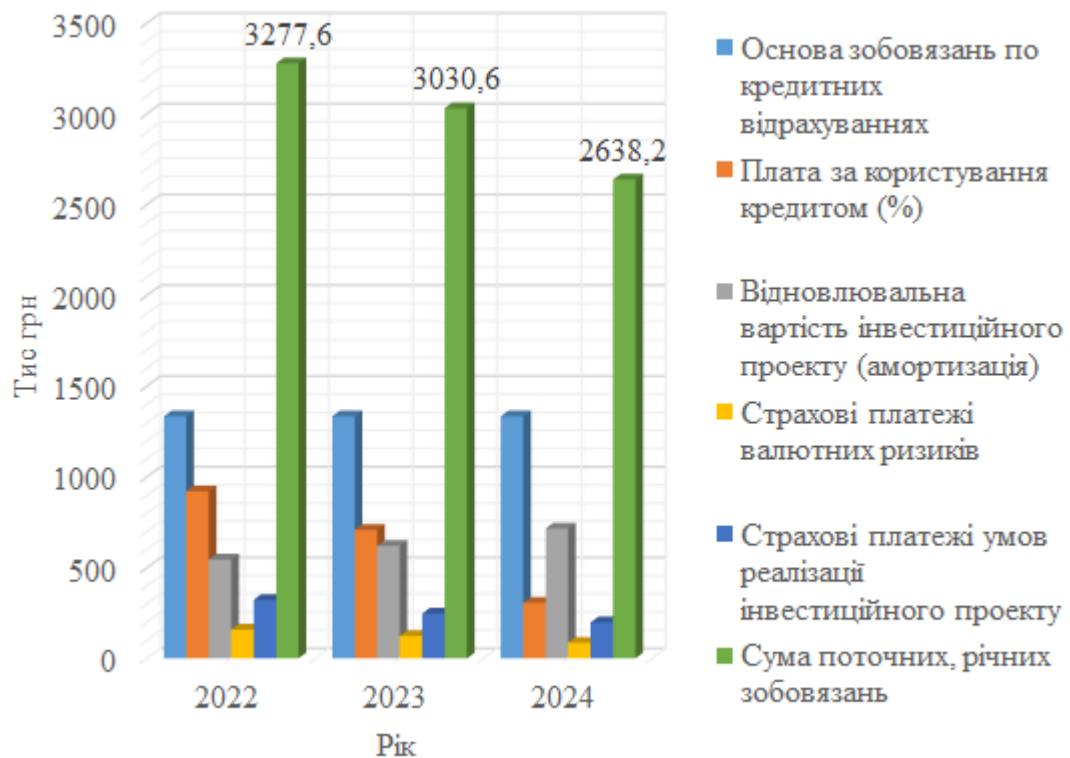
Використовуючи виробничий ресурс підприємства пропонуємо запровадити систему горизонтальної диверсифікації виробництва з позиції початкової пастеризації молока цільного з наступним етапом його фасування та охолодження. Запропонований інвестиційний проект дасть змогу в значній мірі підвищити ефективність господарської діяльності підприємства (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Кошторис витрат реалізації інвестиційного проекту горизонтальної диверсифікації виробництва СВК «Ружинський»(2022-2026 рр.).

Технологічний аспект використання	Умови забезпечення	Вартісний еквівалент (тис грн)	Додаткове забезпечення технології використання (економічні умовності)
Обладнання для обробки молока цільного SELOVITA-3.0	Придбання	1215,9	Виконання технологічних умов забезпечення; уникнення настання ризикових ситуацій
Фасувальне обладнання ФЛРТ-900 (1,5-0,25 л.)	Придбання	1137,64	Виконання технологічних умов забезпечення; уникнення настання ризикових ситуацій
Автоматизована пакувальна система ZARK-20	Придбання	887,18	Виконання технологічних умов забезпечення; уникнення настання ризикових ситуацій
Автономна система мийки та осушування CART-3	Закупівля обладнання	295,82	Виконання технологічних умов забезпечення; уникнення настання ризикових ситуацій
Холодильний комплекс NORD-2,5	Придбання	450,38	Виконання технологічних умов забезпечення; уникнення настання ризикових ситуацій
Вантажний рефрижиратор IVECO-3,5	Придбання	1278,9	Виконання умов найму кваліфікованого персоналу
Облаштування виробничої зони	Власне забезпечення	856,8	Залучення послуг сторонніх організацій
Початкові (впроваджувальні) роботи	Проведення оплати по факту	266	Виконання проектних робіт
Підготовка компетентного персоналу	Навчання	84	Використання освітніх послуг відповідної підготовки фахівців
Супутні (додаткові) витрати	Заплановане використання	350	Формування додаткового фінансового фонду
Зведений кошторис (тис грн):			6822,62

В перспективі зазначених пропозицій передбачаються наступні умови їх реалізації: об'єм переробки та реалізації продукції має складати 2500 л. щодобово (42,3 % від загального валового виробництва); власні ресурси для фінансування інвестиційного проекту будуть складати 2822,62 тис грн, джерелом надходження яких є частина чистого прибутку підприємства за результатами господарського періоду 2020 р.; основну частину фінансового забезпечення інвестиційного проекту пропонуємо залучити у вигляді кредитного ресурсу комерційного банку у розмірі 4000,0 млн грн з терміном кредитування 3 роки (2021-2023 рр.). При врахуванні умов використання запозиченого фінансового ресурсу необхідно спрогнозувати витрати на покриття кредитних зобов'язань та зазначити конкретні періоди їх забезпечення з обов'язковим врахуванням фінансових витрат на їх страхування протягом зазначеного періоду використання (рис. 3.2).

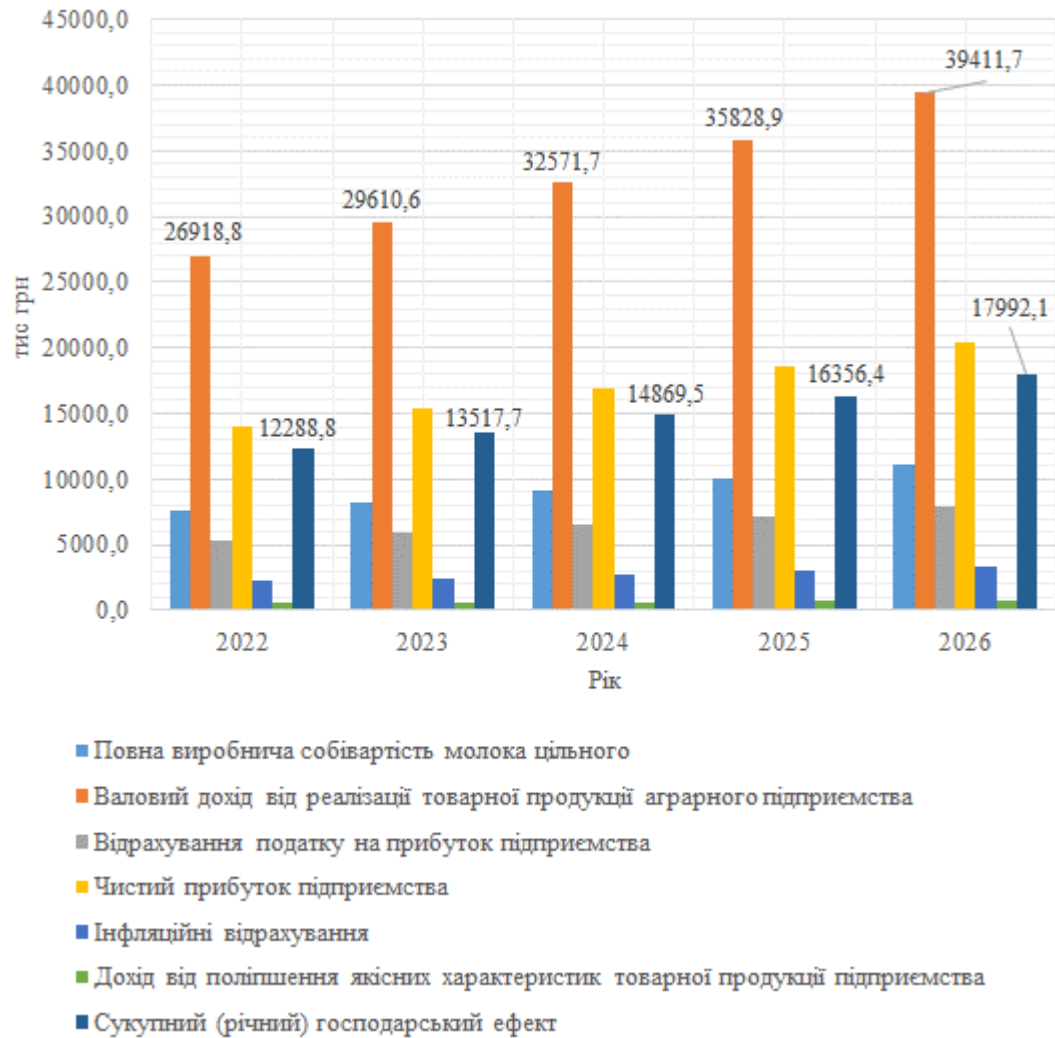
Рис. 3.2. Прогнозування витрат та періодів їх покриття в умовах реалізації інвестиційного проекту з переробки та реалізації товарної продукції СВК «Ружинський» (2022-2024 рр.)

Загальний кошторис витрат в структурі запозиченого ресурсного використання протягом 2022-2024 рр. формується при річній відсотковій ставці комерційного банку на рівні 23,0 %. В структуру даних зобов'язань пропонуємо враховувати суми витрат на амортизаційне забезпечення інвестиційного проекту, оскільки дані витрати несуть обов'язковий характер їх забезпечення щонайменше в першій половині строку реалізації проектів даного типу; страхові платежі по валютних ризиках щодо умов використання кредитних ресурсів; страхові платежі умов реалізації самого інвестиційного проекту, по суті можливого уникнення ризиків щодо різких змін та умов реалізації інвестиційного проекту. Сума зобов'язань по запозиченому ресурсу використання складе 8946,4 тис грн. Загальна вартість інвестиційного проекту з урахуванням всіх можливих витрат складе 11769,02 тис грн.

3.3. Ефективність інвестиційного проектування щодо умов переробки та реалізації товарної продукції СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області.

За результатами проведеного маркетингового аналізу регіонального ринку молочної продукції запропонована ціна реалізації 1 л. кінцевому споживачу складатиме 29,5 грн, з врахуванням торгової надбавки роздрібною торговою мережі та можливими логістичними витратами. Вказана ціна є висококонкурентною в дослідженому сегменті ринку, що сприятиме швидкому входженню товару на можливі ринки збуту та формування його товарної ніші. Безпосередні витрати СВК «Ружинський» на виробництво валової продукції молока цільного в перерахунку на 1 кг. складають 8,27 грн. Якість продукції має достатньо високий рівень за наступних технологічних переваг: кормова база дійного стада корів перебуває на високому технологічному рівні відносно процесів її забезпечення та формування запасів з використанням сучасних технологій бродіння кормів, їх закладання, змішування та формування раціонів; використання технологій безприв'язного утримання корів з одночасним використанням прогресивних форм їх ветеринарного забезпечення;

використання селекції та високопродуктивних порід тварин; застосування в доїнні корів технологій безповітряного втручання, що значно впливає на біологічні ознаки «чистоти» молочної продукції (рис. 3.3).

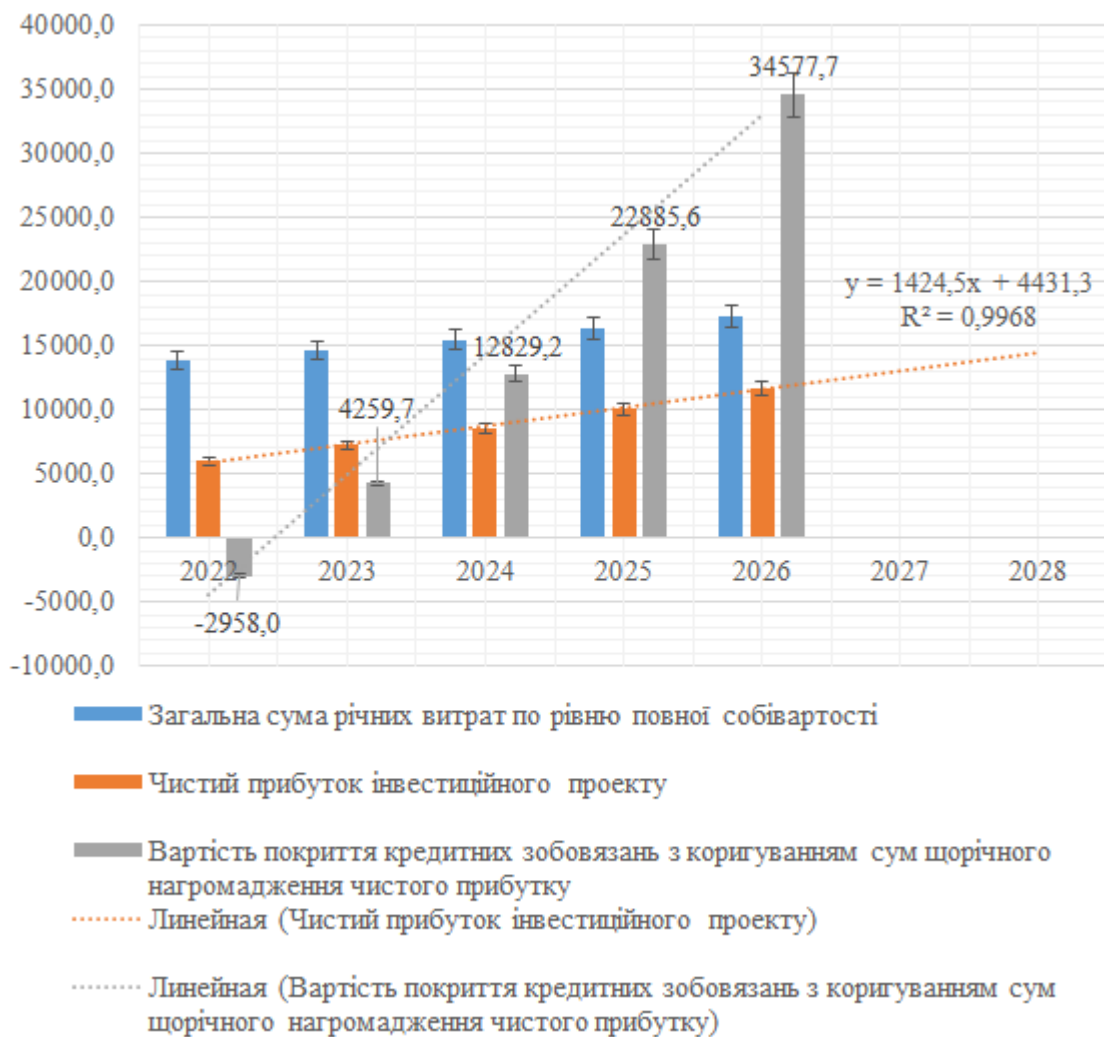

Рис. 3.3. Показники ефективності реалізації інвестиційного проекту щодо умов переробки та реалізації товарної продукції СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області 2022-2026 рр.

Загальний розмір сукупного господарського ефекту протягом 2022-2026 рр. складатиме 75,02 млн грн. В розрахунку на щорічні доходи аграрного підприємства з врахуванням чистої поточної вартості проекту дані надходження складатимуть 15,04 млн грн. При врахуванні вартості контракту щодо умов розбудови логістичної мережі щодо умов збуту товарної продукції з запланованою сталою вартістю витрат на рівні 6,2 млн грн розрахований

щорічний інвестиційний дохід складатиме 8,84 млн грн. В даному випадку всі функції товарозбуту покладаються на партнерські організації, оскільки витрати на розбудову власної логістичної мережі є надто високими та недоцільними. Загальна ефективність реалізації запропонованого інвестиційного проекту для самого СВК «Ружинський» наведена на рис. 3.4.

Рис. 3.4. Оцінка та прогнозування загального господарського ефекту щодо умов реалізації інвестиційного проекту СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області 2022-2026 рр.

При врахуванні чистої поточної вартості проекту та покриття амортизаційних виплат рівень рентабельності інвестиційного проекту складе 254,6 %. Повне покриття кредитних зобов'язань відбудеться в 2 кварталі 2023 р. що дасть змогу достроково припинити дію кредитних відносин.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Головною особливістю інвестиційного забезпечення аграрних підприємств є достатньо мінливий характер їх організаційно-виробничої системи та пряма залежність від природно-кліматичних умов господарювання. Аграрні підприємства, як складові елементи господарського середовища країни повсякчасно охоплюються глобалізаційними світовими відносинами, котрі в свою чергу передбачають умови вільного кругообігу капіталів, в тому числі і між різними галузями економіки. Для диференціальної оцінки економічної ефективності інвестиційного забезпечення аграрних підприємств пропонуємо використовувати методичну систему вартісної еквівалентності інвестування у відношенні до одиниці використаного засобу та предмету праці.

Загалом пропоновані методики оцінки рівня ефективності інвестиційного забезпечення аграрних підприємств досить часто піддаються критиці з позиції їх придатності до економічного моделювання, оскільки дані процеси мають враховувати можливості всеохоплюваності виробничих процесів аграрного забезпечення що виявляється в унеможливленні оцінки окремих факторів їх функціонування. Рівень товарності СВК «Ружинський» вказує на високу інтенсивність ведення галузі рослинництва та вирощування кукурудзи на зерно 67,9% в середньому в 2018-2020 рр. Спеціалізація підприємства в галузі тваринництва представлена виробництвом молока цільного – 16,1 %, при загальному показнику галузі тваринництва 23,4 % у 2018-2020 рр.

Важливого значення в оцінці умов інвестиційного забезпечення підприємства набуває якість сільськогосподарських угідь та умови їх використання. При визначенні якісних характеристик ділової активності підприємства при використанні методу бальних оцінок (100-бальною шкалою) та врахуванні факторів економічного, політичного, соціального, законодавчого, фіскального та ресурсного середовищ, – підприємство входить в зону середнього рівня сприятливості ведення господарської діяльності з показником 78,4 бали.

Суттєві зміни структури використання земельних угідь СВК «Ружинський» вказують на необхідність розробки дієвих методологічних інструментів оцінки рівня ефективності господарської діяльності аграрних підприємств, оскільки досягнення бажаних результатів лише в економічному аспекті не є запорукою успішного розвитку підприємства в довгостроковій господарській перспективі. Якість та ефективність інвестиційного забезпечення аграрних підприємств реалізується через нагромадження існуючих сталих характеристик майбутнього інвестиційного проекту та сукупності можливостей його безпосередньої реалізації.

Використовуючи виробничий ресурс підприємства пропонуємо запровадити систему горизонтальної диверсифікації виробництва з позиції початкової пастеризації молока цільного з наступним етапом його фасування та охолодження. Запропонований інвестиційний проект дасть змогу в значній мірі підвищити ефективність господарської діяльності підприємства

Загальний кошторис витрат в структурі запозиченого ресурсного використання протягом 2022-2024 рр. формується при річній відсотковій ставці комерційного банку на рівні 23,0 %. Сума зобов'язань по запозиченому ресурсу використання складе 8946,4 тис грн. Загальна вартість інвестиційного проекту з урахуванням всіх можливих витрат складе 11769,02 тис грн. Загальний розмір сукупного господарського ефекту протягом 2022-2026 рр. складатиме 75,02 млн грн. В розрахунку на щорічні доходи аграрного підприємства з врахуванням чистої поточної вартості проекту дані надходження складатимуть 15,04 млн грн. При врахуванні вартості контракту щодо умов розбудови логістичної мережі щодо умов збуту товарної продукції з запланованою сталою вартістю витрат га рівні 6,2 млн грн розрахований щорічний інвестиційний дохід складатиме 8,84 млн грн.

При врахуванні чистої поточної вартості проекту та покриття амортизаційних виплат рівень рентабельності інвестиційного проекту складе 254,6 %. Повне покриття кредитних зобов'язань відбудеться в 2 кварталі 2023 р. що дасть змогу достроково припинити дію кредитних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артеменко І.Л. Інвестиції як фактор довгострокового економічного зростання України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 20. С. 115-117.
2. Бабенко А.Г. Інвестиційна діяльність агропромислових підприємств. *Культура народів Причорномор'я*. 2011. № 216. С. 9-11.
3. Безп'ята І.В. Особливості залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. № 4. С. 67-71.
4. Бережна І.Ю. Теоретико-економічні підходи до обґрунтування змісту інвестиційного потенціалу. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2010. № 6. С. 253-258.
5. Березівський П.С. Економічна ефективність виробництва сільськогосподарської продукції в аграрних формуваннях : монографія. Л, Ліга-Прес. 2015. 233 с.
6. Біккузін К.В. Оцінювання інвестиційного ризику в інноваційних проектах. *Управління розвитком*. 2010. № 2(22). С. 19-26.
7. Білик В.В. Оцінка інвестиційних можливостей підприємництва з позицій забезпечення його економічної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 13(1). С. 14-17.
8. Білик Р.С. Інноваційно-інвестиційний потенціал національних економік в умовах глобальної конкуренції : монографія. Чернівці. Технодрук. 2019. 603 с.
9. Бондаренко О.О., Нижник К.С. Залучення іноземних інвестицій як джерело економічного зростання. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2014. № 3(77). С. 88-95.
10. Бородіна О.М. Солідарне сільське господарство як нова модель соціальної взаємодії між виробником і споживачем. *Економіка АПК*. 2019. № 11. С. 6-16.
11. Булуй О.Г. Власні джерела фінансування інвестиційної діяльності

агропромислових підприємств Житомирської області. *Вісник ЖНАЕУ*. 2012. № 2. т. 2. С. 339-345.

12. Варченко О.М., Липкань О.В. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інноваційна економіка*. 2016. № 3-4. С. 29-38.

13. Вахович І.М. Концептуальні засади інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіону. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 1. С. 138-144.

14. Вініченко І.І. Інвестиційна діяльність агропромислових підприємств: монографія : Юго-Восток. Донецьк. 2010. 444 с

15. Гамалій В.Ф., Сотніков В.С. Визначення інвестиційної привабливості регіонів України за допомогою трендових моделей. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22. Ч.ІІ. С. 14-18.

16. Глуха Г.Я. Прямі іноземні інвестиції у контексті економічного зростання. *Економічний нобелівський вісник*. 2016. № 1(7). С. 113-121

17. Дорошкевич Д. В. Стратегічне управління інвестиційним процесом у регіональних транспортно-логістичних системах: проблеми теорії і практики : монографія. Херсон. ПП Грінь Д.С. 2014. 319 с.

18. Єпіфанов А.О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : монографія. Суми. УАБС НБУ, 2007. 286 с.

19. Журавель Ю.Г. Капітальні інвестиції в національну економіку: оцінка фінансового потенціалу модернізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 18. С. 88-94.

20. Іванишин В.В. Роль держави в інвестуванні розвитку технічного забезпечення аграрного сектора АПК. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 9. С. 12-14.

21. Інноваційно-інвестиційний підхід до формування та підвищення конкурентоспроможності продукції тваринництва. *Економіка АПК*. № 3. 2016.

C.74-79.

22. Калетнік Г.М., Козяр Н.О. Стратегічні підходи до інвестування аграрного сектору України в сучасних умовах розвитку АПК. *Економіка АПК*. 2020. № 12. С. 81-89.

23. Кацан А.М. Інвестування розвитку аграрних підприємств. *Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки»*. № 2, 2018 (39). С. 149-159.

24. Кісіль М.І. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства. *Економіка АПК*. 2012. № 9. С. 36-39.

25. Коденська М.Ю. Мотиваційні чинники інвестиційного забезпечення розвитку аграрно-промислового виробництва. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2013. № 2. С. 62-66.

26. Кужель В.В. Соціальна політика та соціальні інвестиції підприємств агропродовольчої сфери. *Економічний форум*. 2015. № 1. С. 286-294.

27. Линда А.С. Чинники формування інвестиційного клімату. *Таврійський науковий вісник: Збірник наукових праць ХДАУ*. 2017. Вип. 54. С. 264-267.

28. Лупенко Ю.О., Лупенко Є.І. Фінансування інвестицій у сільськогосподарське виробництво. *Економіка АПК*. 2010. № 10. С. 122-125.

29. Музиченко Т.О. Інвестиції та інвестиційна діяльність: понятійний апарат. *Сталий розвиток економіки*. 2014. № 3. С. 161-167.

30. Назаренко І.М. Аналіз інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств регіонів України. *Проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 136-143.

31. Нечитайло І.П. Аналіз сучасних підходів до визначення інвестиційного потенціалу регіону. *Финансовые рынки и ценные бумаги*. 2010. № 24. С. 13-19.

32. Онегіна В.М. Інвестиції і продуктивність праці в сільському

господарстві. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С. 55-60.

33. Пархомець М.К. Активізація інвестиційної діяльності в АПК. *Інноваційна економіка*. 2012. № 9. С. 3-8.

34. Попрозман Н.В. Формування стратегії економічного розвитку агропромислового виробництва : монографія. К. ННЦ «ІАЕ». 2015. 300 с.

35. Сливінська О.Б. Методичні підходи до аналізу економічної ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності зерновиробництва. *Агросвіт*. 2015. № 9. С. 22-26.

36. Смолій Л.В. Інвестиційне забезпечення аграрних підприємств регіону. *Економіка АПК*. 2009. № 9. С. 65-67.

37. Федоренко В.Г. Інвестознавство : підручник. 2-ге вид. перероб. К. МАУП. 2012. 512 с.

38. Харук В.А. Теоретична сутність інвестиції та її значення як економічної категорії. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 3 (2). С. 115-117.

39. Харченко В.В., Харченко Г.А. Інноваційно-інвестиційне забезпечення формування ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств : монографія. Київ. Компринт. 2015. 268 с.

40. Хвесик М.А. Стратегічні альтернативи інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку агропромислового комплексу України. *Економіка АПК*. 2011. № 7 С. 150-151.

41. Худавердієва В.А. Стратегія залучення іноземних інвестицій у економіку України. *Фінанси України*. 2014. № 6. С. 62-71.

42. Черненко Л.В. Інвестиційна діяльність підприємств та джерела їх фінансування. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2011. № 3. Т. 2. С. 174-178.

43. Чернишова Л.О. Особливості залучення та стимулювання іноземного інвестування в Україні. *Бізнес Інформ*. 2013. № 2. С. 87-90.

ДОДАТКИ

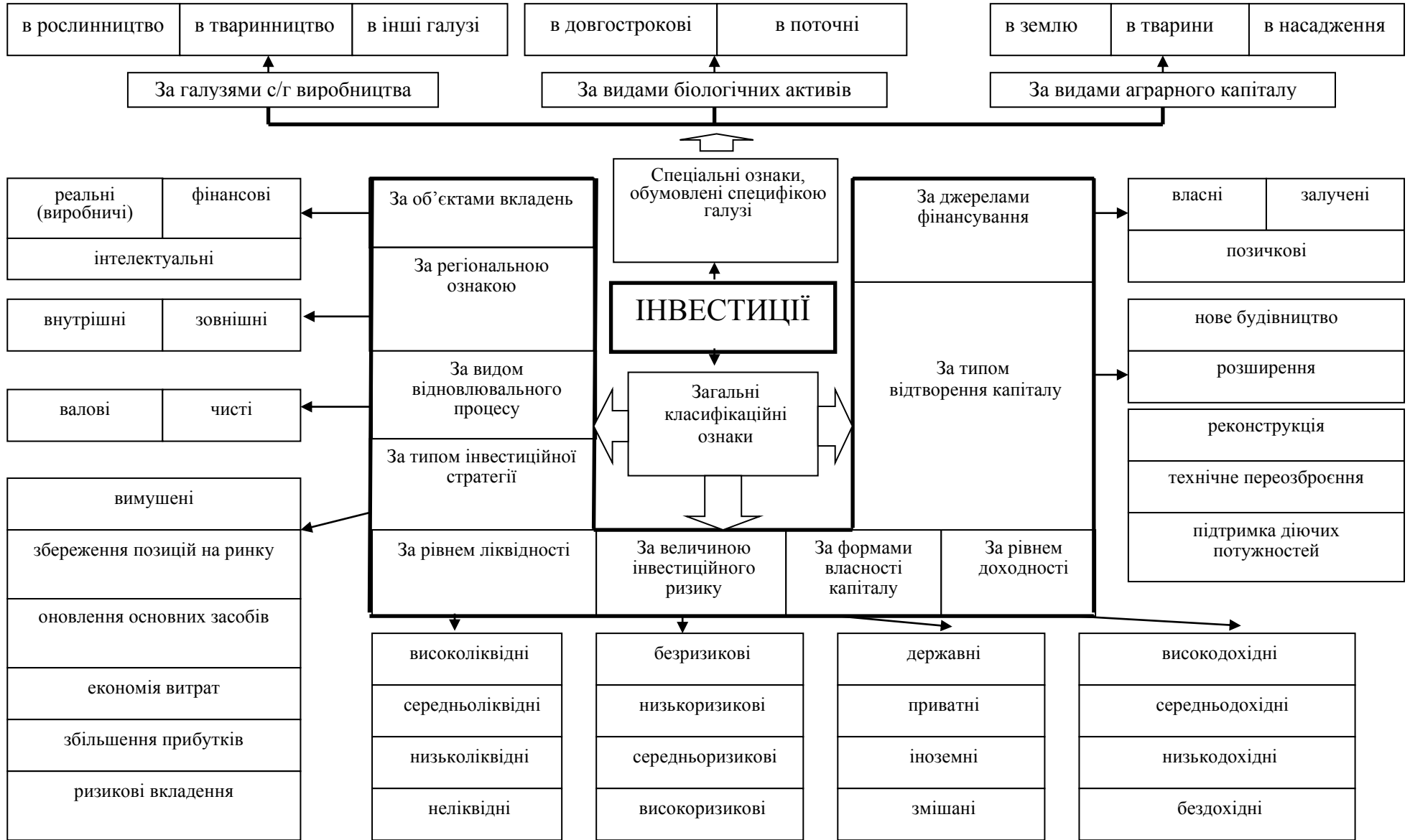
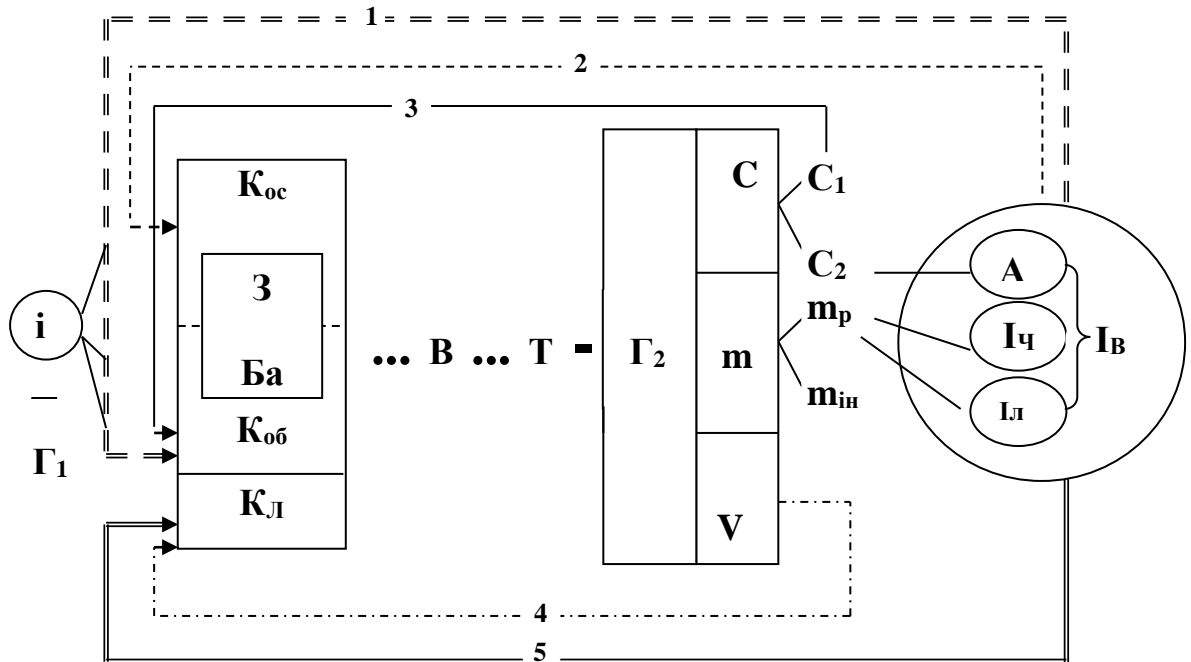

Рис. 1.1. Класифікація інвестицій аграрних підприємств

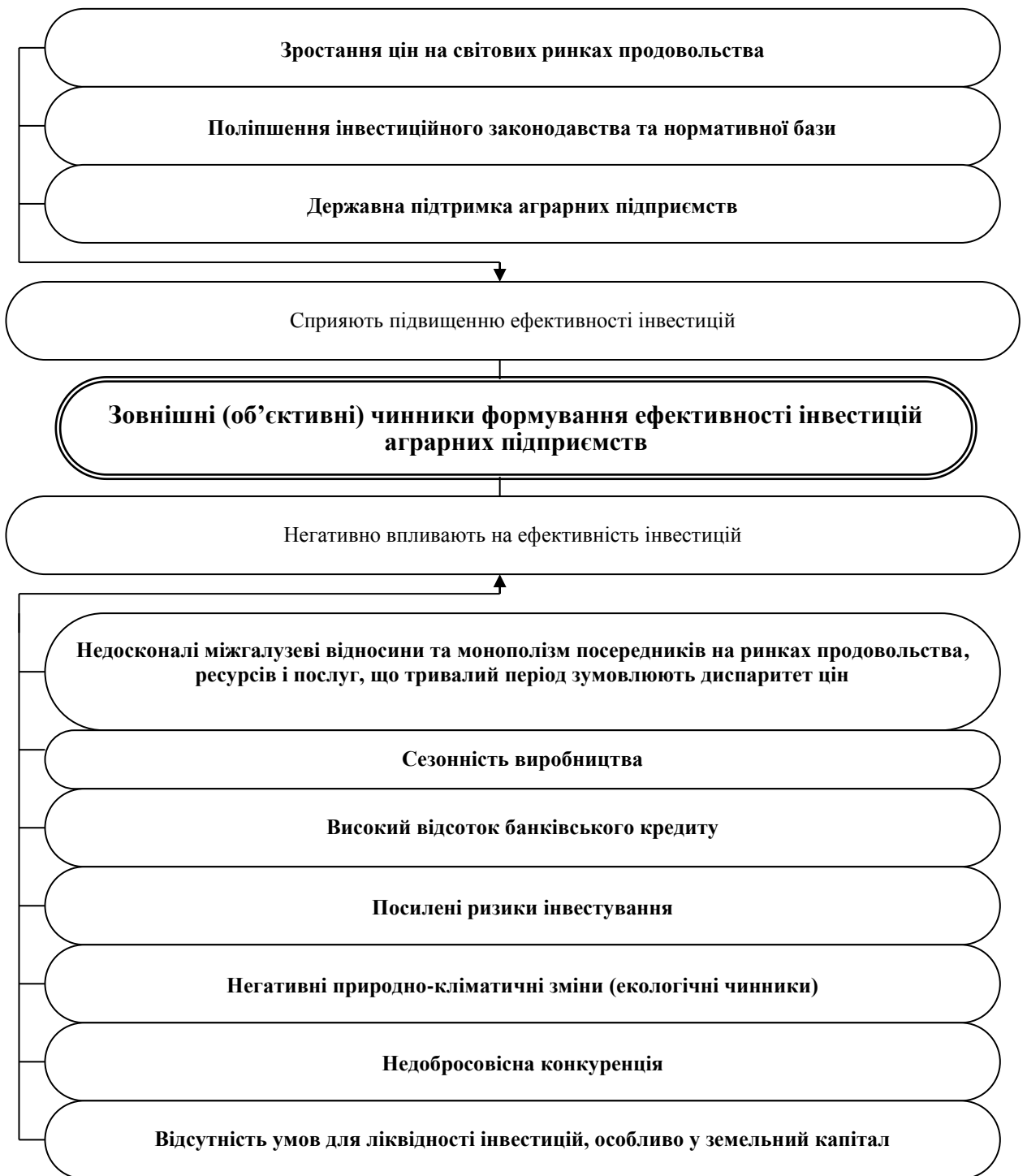

де Γ – грошовий вираз капіталу; i – процес інвестування; K_{oc} – основний капітал; $K_{об}$ – оборотний капітал; $K_{л}$ – людський капітал; $З$ – земля; $Ба$ – біологічні активи; $В$ – процес виробництва (виробничий період інвестицій); $Т$ – інвестиції в товарній формі; Γ_2 – вартісний вираз реалізованої продукції; C – спожиті засоби виробництва; C_1 – витрати на відтворення оборотного капіталу; C_2 – витрати на відтворення основного капіталу; A – амортизація; V – заробітна плата; m – прибуток; m_p – прибуток, що використовується на інвестиції (реінвестиції); $m_{ін}$ – прибуток, що використовується на інші цілі (споживання); I_b – інвестиції валові; $I_{ч}$ – інвестиції чисті; $I_{л}$ – інвестиції в людський капітал.

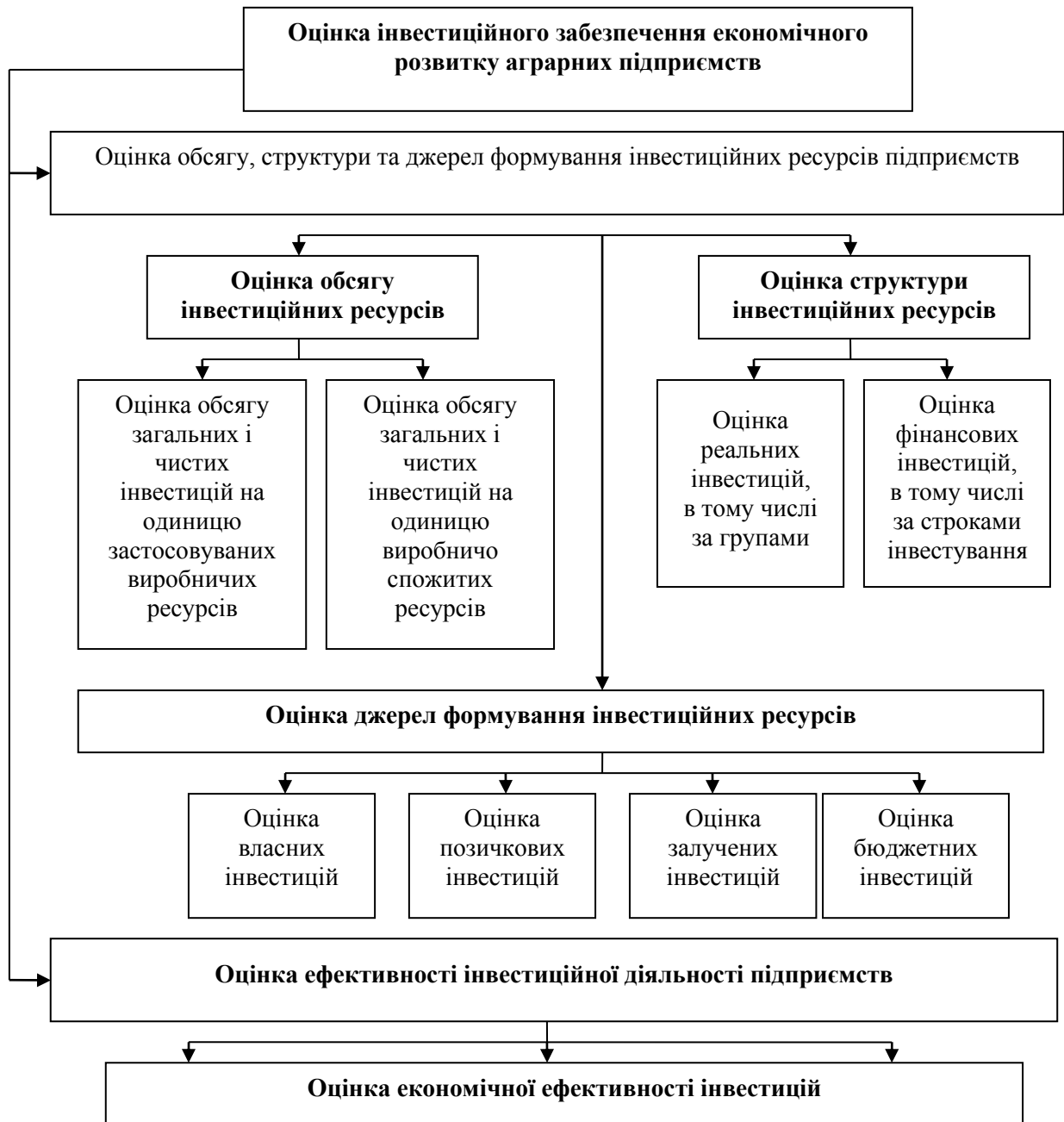
Рис. 1.2. Кругообіг інвестицій на аграрному підприємстві за умови розширеного відтворення капіталу

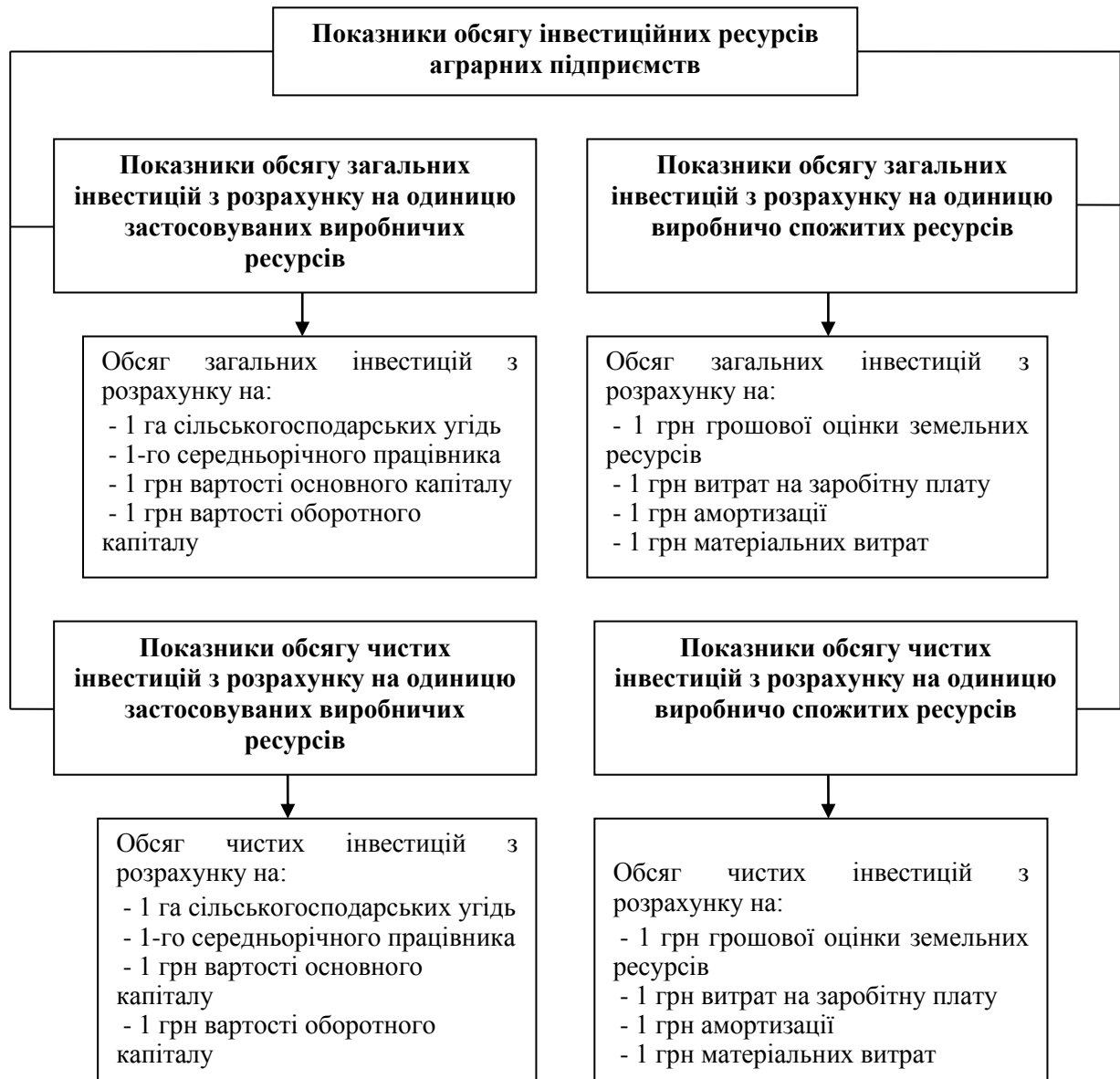
Рис. 1.3. Основні стадії інвестиційного процесу на аграрному підприємстві

Рис. 1.4. Вплив зовнішніх (об'єктивних) чинників на формування ефективності інвестицій аграрних підприємств

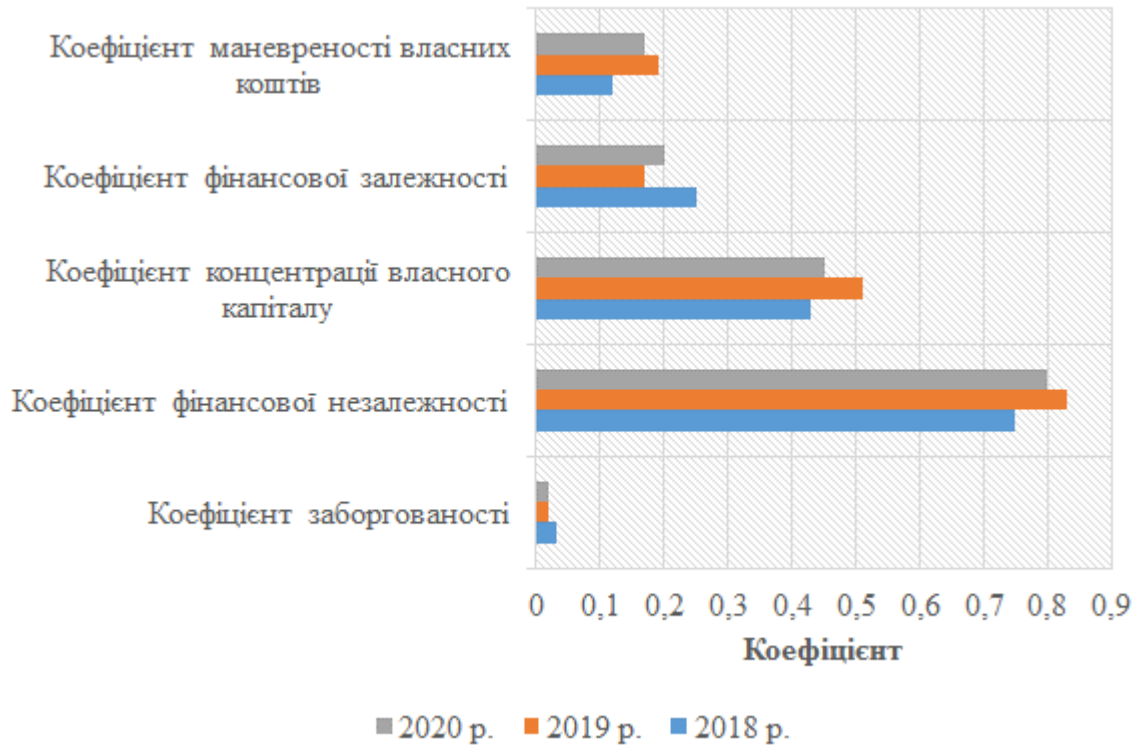
Рис. 1.5. Оцінка інвестиційного забезпечення економічного розвитку аграрних підприємств

Рис. 1.6. Система показників обсягу інвестиційних ресурсів аграрних підприємств

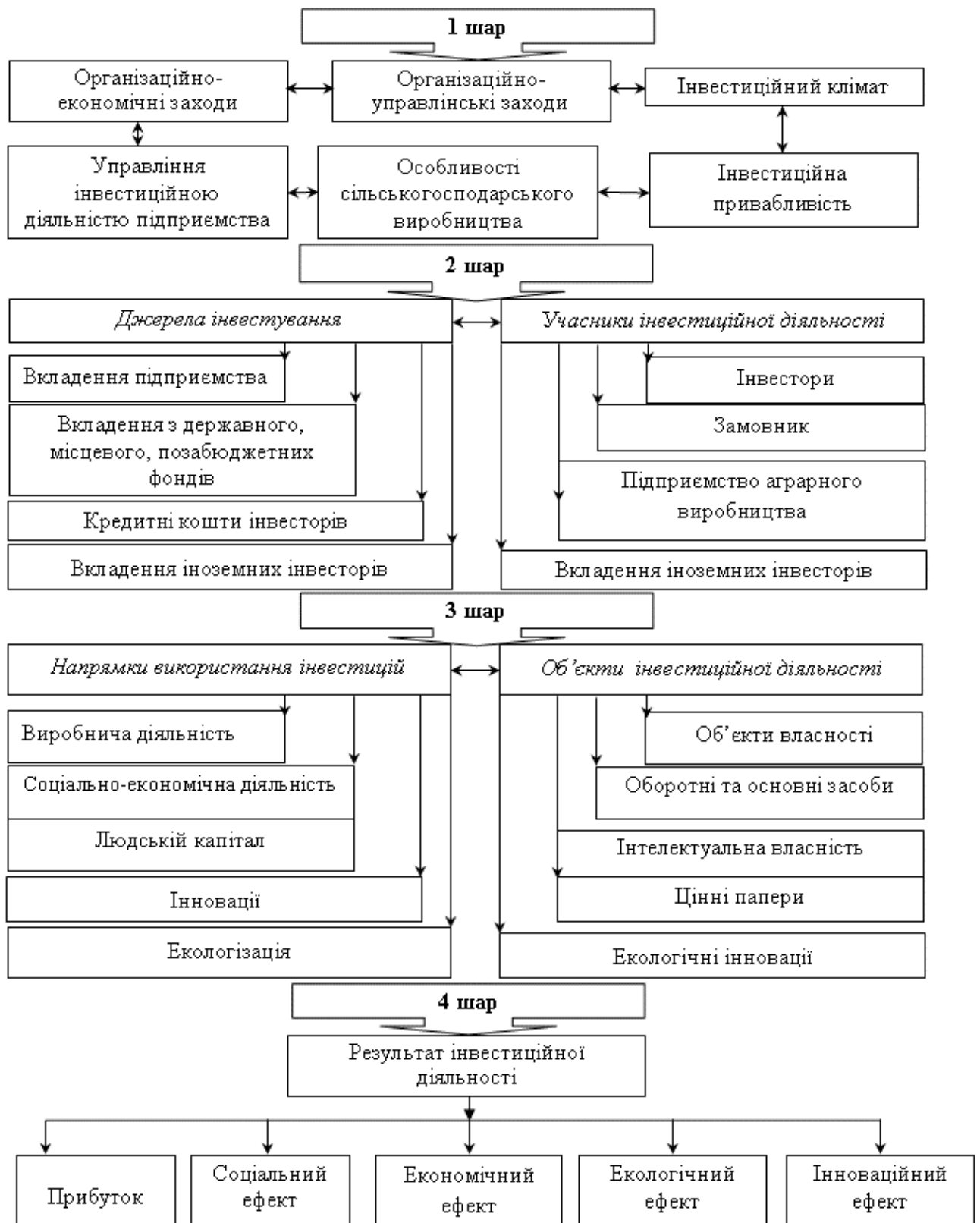
**Склад і структура товарної продукції СВК «Ружинський»
Бердичівського району Житомирської області у 2018-2020 рр.**

Вид продукції	2018 р.		2019 р.		2020 р.		В середньому за 2018-2020 рр.	
	тис грн	%	тис грн	%	тис грн	%	тис грн	%
<i>Продукція рослинництва</i>								
Зернові та зерно-бобові – всього	2416	5,8	2621,5	5,8	4735,5	9,3	3257,7	7,1
з них:								
пшениця озима	1343	3,2	1424,5	3,2	3532	6,9	2099,8	4,6
пшениця яра	1	-	-	-	-	-	-	-
жито	9	-	-	-	31,2	0,1	-	-
гречка	490	1,2	793,9	1,8	434,9	0,9	572,9	1,2
кукурудза на зерно	29355,0	69,9	31258,0	69,3	33211,0	65,1	31274,7	67,9
ячмінь ярий	487	1,2	238,9	0,5	458,4	0,9	394,8	0,9
горох	2	-	0,2	-	0,6	-	0,9	-
овес	2	-	36,2	0,1	0,7	-	13	-
просо	54	0,1	48,2	0,1	36,3	0,1	46,2	0,1
Соняшник	155	0,4	148,8	0,3	628,8	1,2	310,9	0,7
Соя	128	0,3	200,9	0,4	244,9	0,5	191,3	0,4
Ріпак озимий	-	-	24,7	0,1	-	-	-	-
Цукрові буряки	273	0,7	293,9	0,7	-	-	-	-
Інша продукція рослинництва	13	-	30,5	0,1	46,5	0,1	30	0,1
Разом по рослинництву	32312	77,0	34498,7	76,5	38855,7	76,1	35221,7	76,5
<i>Продукція тваринництва</i>								
Вирощування (в живій масі):								
ВРХ	1116	2,7	1918,4	4,3	1823,9	3,6	1619,4	3,5
свиней	1766	4,2	1516	3,4	1900	3,7	1727,3	3,8
Молоко	6736	16,0	7037,6	15,6	8432,2	16,5	7401,9	16,1
Мед	22	0,1	19,6	-	11,7	-	17,8	-
Інша продукція тваринництва	8	0,0	19,8	-	18,8	-	15,5	-16
Разом по тваринництву	9648	23,0	10511,4	23,3	12186,6	23,9	10782	23,4
Послуги в сільському господарстві	21	0,1	77,4	0,2	2,7	-	33,7	0,1
Всього	41981	100	45087,5	100	51044,4	100	46037,1	100

Рис. 2.2. Динаміка показників фінансової стійкості СВК «Ружинський» Бердичівського району Житомирської області 2018 -2020 рр.

Рис. 3.1. Стратифікована модель ефективного забезпечення інвестиційними ресурсами аграрних підприємств.